

מתי והיכן תתכן מלחמה לא גרעינית

פסוקו של מצביא סוביטי

בעבר, יש יסוד להנחה שהיאבקותם של צבאות יבשה עלולה לקבל אופי אכזרי עוד יותר מכפי שהיה לה בעבר, את פעולות-הקרב יצינו התנופה והדריכות, מהלומות אטומות משמידות ופריצות גומאות מרחבים לעומק רב, התגשויות עקשניות ועקובות מדם, קרבות-היתקלות וצורות-קרב מהירות-קצב וניידות אחרות — כל אלה יהיו כנראה אופניים למערכות העתיד. עם זאת, יתכן כי לאחר הנחת מהלומות-אטומיות ייפגש התוקף בהתנגדות חזקה מצד יחידות אויב — אלו ששרדו, ויחידות נוספות שהספיקו להגיע. יהיה עליו אז לנהל קרב תוך שימוש באורחי-פעולה לא מעטים הדומים לאלה שהיו אופייניים למלחמה שמאחורינו.

לדעתנו, ספק הוא האם תוכל מלחמה עתידה ללבוש בכל הזירות של פעולות-מלחמה אותן צורות היאבקות עצמן. נראה שבזירות ובגזרות הראשיות יתרכזו אמצעי-הפגיעה רבי-העוצמה ביותר, בעוד שלא מן-הנמנע הוא כי בזירות קטעי-היאבקות אחרים תוכלנה פעולות-מלחמה להתנהל, ביסודן, באמצעים הרגילים, ואז, בזירות אלו, תקבל אף ההיאבקות עצמה צורות הדומות במידה מסוימת לאלו אשר העלה נסיונה המעשי של מלחמת-העולם השנייה.

ישתנו כאשר ישתנו אמצעי-ההיאבקות המזוינת — ודאי הוא כי נסיונה של מלחמה שהשתתפו בה גייסות רגליים-מועדים, טנקים, אייריה, יוסף לשמש מקור חשוב ורבי-ערך לשכלול אורחי-ההיאבקות גם בתנאים החדשים.

כל זה מוליכנו אל המסקנה בדבר ההכרח להמשיך בחקר מעמיק ורבי-צדדי של נסיון המלחמה שמאחורינו — וקודם-כל לגבי ניצולם של אותם צדדים וגורמים בה, שטרם איבדו את ערכם. נסיונות להתעלם מחוק ההמשכיות ההסטורית נסתיימו תמיד כששלך. ולנו, לאנשי הצבא חשוב במיוחד לא לשכוח זאת: כי המקצוע-הצבאי יותר מכל מקצוע אחר, מושתת על נסיון-המעשה. להכיר ולדעת נסיון-מעשה זה, להשכיל לברור מתוכו את כל הנחוץ בשביל השלב החדש בהתפתחות אמנות-המלחמה — פירושו להקל על עצמך לאין שיעור את פתרון הבעיות המתעצבות בפני אמנות-המלחמה; דבר זה עשוי במצבים מסוימים להעניק לך יתרון ניכר על פני האויב.

אפשר לפתח תיאוריות והיפותזות, לרוב, אך ערכן יהיה יחסי כל זמן שלא נבחנו בנסיון יחיד. כל עוד קיימים צבאות המונים והנצחון או התבוסה תלויים בידיעה כיצד לארגן את ההיאבקות המזוינת — לא יאבד הקר מבצעה וקרבותיה של המלחמה שמאחורינו את ערכו.

רבים כידוע הקוראים הנרתעים מפני מאמר ארוך, אך יש וחבויים בדפיו רמזים רבי-משמעות למגמות מאוד-חיוניות. כך מתגלים (בסתיו 1961) בדמיונו האקדמי-לכאורה של מפקד אקדמית-פרונוזה הנודעת של הצבא הסוביטי בסוגית ההסטוריה-הצבאית — ציונים להלכי-המחשבה על נושא, "אקטואלי" דוקא: הסיכויים להפעלת נשק-גרעיני — או להימנעות מכך בזירות הלא-מרכזיות של מלחמה רבת.

במסגרת מאמר פרוגרמטי גדול על חקר אמנות-המלחמה במסיבות זמנו, שהופיע באוגוסט 1961, מעלה גנרל-הארמיה * פ. קורוצ'קין את הערכותיו בדבר צורותיה האפשריות והשונות של מלחמה-רבת, באם תפרוץ כזו בשלב-התפתחותו הנוכחי של המקצוע הצבאי. בעל-המאמר שימש שש שנים כמפקדה של האקדמיה ע"ש פרונוזה — המוסד המרכזי להשתלמות צבאית גבוהה לקצונת צבא-בריה"מ הגדרותיו של גנרל-הארמיה קורוצ'קין מבחינות הן בין מצבי-המלחמה המסוימים והן בין זירות-מלחמה אפשריות שונות; על כך יוכל הקורא לעמוד מן הקטע המובא להלן:

..... ודאי, מלחמת-עולם חדשה, אם אמנם יגרמו לה האימפריאליסטים, תהיה לה שורה שלמה של קווי-אופי חדשים-לגמרי. אך אל-לנו לשכוח כי באמנות-המלחמה של כל מלחמה ומלחמה אי-אפשר שלא יהיו מצויים, בצד הידושים והחזיונות בני-הזמן, גם יסודות מן העבר, נסיון-ההסטוריה מלמדנו זאת. אין יסוד לחשוב כי מלחמה חדשה תהיה יוצא-מן-הכלל מבחינה זו. רבים מהעקרונות הכלליים של אמנות-המלחמה נשארים בתוקפם אף כיום הזה, הגם שביטולם החיצוני אפשר ויהיה שונה מאוד מזה שהיה להם בעבר. למשל, אם ריכוז המאמץ בגזרה מכרעת הושג לפני-כן על-ידי כינוס, צפוף של גייסות, ארטילריה ואויריה — הרי עתה יתהו להשיגו בעיקר על-ידי ריכוז אשם של כוחות-טיליים. תהיה מלחמה חדשה שונה מהמלחמות הקודמות כאשר תהיה — בכל-זאת יקחו בה חלק צבאות-יבשה המצוידים בנשק-רגלים ובנשק-ארטילרי, אויריה ומ-ערך-האמצעים ההנדסי לסוגיו; בממדים נרחבים-ביותר ישתתפו בה גייסות-השריון, תפעולם של סוגי-מוש, שכבר הופעלו במידה זו או אחרת במלחמות העבר — ולא רק של הנשק הגרעיני-הטילי לבדו — אי-אפשר שלא יביא בשמי גזרות-המאבק אורחי-פעולה כאלה אשר בשורה של מקרים יתגלו כדומים לאלה שהשתמשו בהם

* דרגה הבאה בצבא הסוביטי לאחר זו של מרשל-בריה"מ.

"שתי בעיות-מבנה — שהנן, כמובן, גם בעיות טקטיות מובהקות — נחשבות כיום לאקטואליות בצבאות רבים, המנסים לפתור: האחת — ברמת יחידות-רגלים קטנות, והשנייה — ברמת עוצבות. הראשונה היא שאלת הכללתו של נשק-רגלים כבד (שהיה מרוכז בפלוגות-מסייעות מיוחדות) במסגרתן של פלוגות-לוחמים. והשנייה היא שאלת עתידה של הדיביזיה: האמנם עשויה היא עדיין לשמש כאותה עוצבה בה מתרכזו ניהולו הישיר של הקרב — או שמא הפכה, במסיבות הנוכחיות, לגדולה-מדי בשביל מילוי תפקיד זה?"

מתוך סיכומיו של קול. ר. ארנסט, בספרו
החדש, "התפתחותו של חיל-הרגלים", 1961